

روزشمار جنگ

جمعه

۱۲ اردیبهشت ۱۳۵۹

۱۶ جمادی الثانی ۱۴۰۰

۲ مه ۱۹۸۰

۲۳۸

انتقال یک جسد سوخته و یک هلیکوپتر سالم امریکایی بازمانده از حادثه طبس به تهران و نیز اعزام عده‌ای از گروگان‌های امریکایی به مشهد، مهم‌ترین موارد قابل ذکر از تبعات حادثه طبس است. امروز، تیمسار قبادی فرمانده لشکر ۷۷ خراسان، که سرپرستی عملیات را در منطقه رباط‌خان طبس برعهده دارد و هم‌اکنون در آن منطقه به سر می‌برد، در تماس تلفنی با خبرگزاری پارس در مشهد اظهار کرد روز گذشته، از داخل لاشه یک هواپیمای سوخته‌شده امریکایی در منطقه رباط‌خان طبس، جسد متلاشی‌شده دیگری از مهاجمان امریکایی کشف و به تهران منتقل شد.^۱ امروز همچنین، ستاد مشترک به نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: «برابر اعلام نداجا حدود ساعت ۱۱:۳۰ مورخه ۱۳۵۹/۲/۱۲، هلیکوپتر سی.اچ.۵۳ مهاجمین امریکایی و هلیکوپتر اس.اچ.۳ دی نیروی دریایی به شماره بدنه ۳۰۸ از طریق یزد - نائین - تهران به فرودگاه مهرآباد پرواز خواهد نمود. دستور فرماید به واحدهای مسیر راه مراتب را اعلام دارند.»^۲ یادآوری می‌شود، این هلیکوپتر روز ۱۳۵۹/۲/۱۰ با اسکورت نیروی دریایی و نیروی هوایی ایران از طبس به فرودگاه یزد حمل شده بود.^۳ در همین حال، طبق طرح قبلی نگهداری غیرمتمرکز گروگان‌های امریکایی برای حفاظت بیشتر در برابر حوادث احتمالی، امروز، عده‌ای از آنها به مشهد انتقال یافتند. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در مشهد گزارش داد: «به‌محض اطلاع اهالی مشهد، عده کثیری من جمله طلاب حوزه علمیه با شعارهایی علیه امریکا و در حمایت از دانشجویان به‌طرف محل نگهداری جاسوسان حرکت کردند.»^۴

۲۳۹

در ایران و در تداوم بازتاب واقعه طبس، امروز هم مقامات در این باره به اعلام موضع پرداختند. به‌عنوان نمونه، دیدگاه‌های اعلام‌شده امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی، امام جمعه تهران در نماز جمعه و نیز یکی از منتخبان مرحله اول انتخابات مجلس، در ادامه ذکر شده است.

امام خمینی در ملاقات فرماندهان سپاه* با ایشان، تجاوز نظامی امریکا در طیس را نقض حقوق بین‌المللی از سوی مدعیان آن خواندند و تکرار کردند که ایران از این حملات نمی‌ترسد. ایشان همچنین فرض رسیدن نیروهای امریکایی به تهران را نیز مدنظر قرار داده و آن را بی‌اهمیت و به ضرر آنها برشمردند. امام خمینی در همین زمینه گفتند: «این آقایایی که می‌فریاد می‌زند که شما نقض قراردادهای اجتماعی و بین‌المللی را کردید، خودش همین نقض قرارداد بین‌المللی را کرده است که نظامی وارد کرده در یک مملکتی که مستقل است. این یکی از چیزهایی است که نقض حقوق بین‌المللی است. نقض قراردادهای بین‌المللی است. این نقض قرارداد بین‌المللی را که ایشان آنجا می‌فریاد می‌زند، خودش نقض می‌کند و این قدرها هم این مجالسی که در دنیا هست از او انتقاد نمی‌کنند. البته در این قضیه که حالا شکست خوردند انتقادات زیاد است. لکن بدانید که اگر این توفیق پیدا کرده بود، همه این انتقادهایی که اینها می‌کردند، برمی‌گشت به تعریف و ثناخوانی.»^۵ امام خمینی در ادامه تأکید کردند: «اینها اگر هم یک وقتی بی‌عقلی کنند و فرض کنید بریزند به ایران، این جوان‌های ما آنها را با چنگ و دندان از بین می‌برند. نمی‌گذارند اینها یکی‌شان هم بروند. اگر هم این کاری که کرده بود رسیده بود به آنجایی که بیايند در تهران و بیايند در این لانه جاسوسی، آن وقت می‌فهمیدند که با چه اشخاصی طرف هستند.»^۶

در نماز جمعه تهران نیز اعلام موضع ضد امریکایی چشمگیر بود. روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از آیت‌الله خامنه‌ای در تیرت درشت خود نوشت: «امروز، در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به اندازه ملت ایران، با امریکا نمی‌جنگد.»^۷ این روزنامه، بخشی از مطالب خطبه دوم نماز جمعه را چنین گزارش کرد: «ما پانزده سال، با شاه، با دستگاه شاه و پشت سر آن با امریکا جنگیدیم. کشته هم دادیم. تحمل زحمات هم کردیم. زندان هم رفتیم، بالاخره بر او پیروز شدیم. پانزده سال دیگر هم با امریکا مستقیماً خواهیم جنگید. ملت ما آماده است. ملت ما از آن ملت‌هایی که ده سال، پانزده سال جنگیدند، به خدا هم اعتقاد و

آیت‌الله خامنه‌ای امام جمعه تهران:
امروز در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به
اندازه ملت ایران با امریکا نمی‌جنگد.

* ضمیمه دارد؛ نصایح امروز امام خمینی به فرماندهان سپاه.

ایمان نداشتند، کمتر نیست. این ملت مبارزه خواهد کرد. این ملت خواهد ایستاد و باید باشید [بایستد]. اول توکل به خدا، دوم اتحاد.^۹ روزنامه جمهوری اسلامی همچنین از نوعی دعوت عام به وحدت با محور مبارزه با امریکا خبر داد و افزود: «امام جمعه تهران در خطبه دوم ضمن تأکید بر وحدت کلمه گفتند ما حملات جنایتکاران احزاب مسلح را در کردستان به حساب خلق کرد نمی‌گذاریم. حملات موزیانه خرابکاران در این گوشه و آن گوشه مملکت را به حساب خلق و اقوام نمی‌گذاریم. شما ملت با هم متحد باشید. قشرهای مختلف با هم متحد باشند. حتی کسانی که به اسلام اعتقاد ندارند ما امروز، به آنها همان حرفی را می‌زنیم که پیغمبر در صدر اسلام به مسیحیان جزیره العرب گفت. پیغمبر به آنها فرمود یا اهل الکتاب تعالوا الی [کلمه] سواء بیننا و بینکم ما در یک خط، در یک مرکز با شما هم عقیده‌ایم. یک هدف را قبول داریم و آن مبارزه با امپریالیسم امریکا و قدرت سلطه‌گر جهانی امریکا است و امروز، در دنیا هیچ دولتی به اندازه دولت ایران و هیچ ملتی به اندازه ملت ایران با امریکا نمی‌جنگد.»^۹

در همین حال، ابراهیم یزدی نماینده منتخب مردم تهران در مرحله اول انتخابات مجلس اول، امروز در مصاحبه با خبرگزاری پارس گفت: «تحریکات و توطئه‌های امریکا در ایران همه دارای یک هدف مشترک هستند، اما در ناحیه خوزستان این تحریکات علاوه بر هدف‌های فوق دارای هدف اقتصادی نیز می‌باشد. امریکایی‌ها برای تکمیل محاصره اقتصادی علیه ایران کوشش می‌کنند تا با قطع صدور نفت ایران به صورت مستقیم یا غیرمستقیم منابع درآمد ارزی ما را قطع نمایند. در این مورد امریکا از یک سو در بازار بین‌المللی کوشش دارد تا مشتریان عمده و اصلی ایران را از خرید نفت منصرف سازد و از سوی دیگر توسط دولت بعثی صدام حسین در عراق می‌کوشد تا با ایجاد انفجارات در منطقه خوزستان مانع تولید نفت و تصفیه آن بشود. بنابراین، این گروگان‌گیری کارمندان سفارت ایران در لندن توسط ۳ عراقی و ادعای واهی ایرانی بودن آنها در رابطه با این هدف می‌باشد.» دکتر یزدی افزود: «برای رسیدن به این هدف، امریکا از طریق تحریکات داخلی نیز عمدتاً برای ایجاد جنگ فرساینده سیاسی کوشش می‌کند تا به خیال خودشان مردم و جامعه و انقلاب ما را فرسوده و خسته و ناامید سازد تا بتواند در یک شرایط مناسب دیگری برنامه‌های ضربتی خود را اجرا نماید.»^{۱۰}

۲۴۰

تحرک دیپلماتیک اخیر ایران در منطقه در قالب سفر منطقه‌ای وزیر امور خارجه، با سفر چندساعته وی به بحرین امروز، پایان یافت. قطب‌زاده حدود ۱۰:۳۰ صبح، وارد بحرین شد و پس از ملاقات و مذاکره با امیر بحرین و وزیر امور خارجه و برخی مقامات این کشور، از منامه راهی تهران و در ساعت ۷:۳۰ بعدازظهر، وارد فرودگاه مهرآباد شد.^{۱۱}

روزنامه کیهان درباره این سفر و نتایج آن نوشت: «صادق قطب‌زاده عضو شورای انقلاب و وزیر امور خارجه کشورمان، در پایان سفر یک‌هفته‌ای خود به کشورهای عربی به تهران بازگشت.

قطب‌زاده طی این مسافرت از کشورهای سوریه، لبنان، کویت و کشورهای شیخ‌نشین خلیج فارس دیدار و با سران این کشورها گفت‌وگو کرد. ... وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در ملاقات‌های خود خاطر نشان کرد که با رژیم جنایتکار فعلی عراق به هیچ‌وجه فکر مذاکره و مصالحه را نداریم. رژیم کنونی ظلم و ستم در حق ملت مسلمان عراق [را] به حد نهایت رسانید و آخرین نمونه آن جنایت فجیع در حق آیت‌الله سیدمحمدباقر صدر و خواهر گرامی‌اش بوده است. بدیهی است که با چنین رژیم سفاکی نمی‌توان مصالحه کرد زیرا این رژیم نمایندگی ملت مسلمان عراق را ندارد و به همین جهت پیشنهاد میانجیگری برخی از کشورهای اسلامی را لزوماً رد می‌کنیم.^{۱۲}

همچنین به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وزیر امور خارجه در فرودگاه مهرآباد گفت: «نتیجه مذاکرات بسیار عالی بود که جزئیات آن را فردا، در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام خواهیم کرد.» در ادامه گزارش این روزنامه آمده است: «قطب‌زاده در مورد تعداد سوء قصدکنندگان در کویت اظهار داشت مهاجمین ۷ نفر بودند، همگی دستگیر شدند و با وجودی که رسماً ماهیتشان اعلام نشد، ولی من فکر می‌کنم آنها عراقی بودند.»^{۱۳} به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی قرار است قطب‌زاده نتیجه مذاکرات خود را با مقامات کشورهای عربی به امام و شورای انقلاب گزارش کند.^{۱۴}

گفتنی است روزنامه جمهوری اسلامی، همراه این گزارش مطالبی افشاگرانه علیه وزیر امور خارجه نیز به این شرح درج کرده است: «در این مسافرت، گروهی از دیپلمات‌های ایرانی [و] خبرنگاران داخلی و خارجی همراه وزیر امور خارجه بودند که حمید همایون برادرزاده داریوش همایون صاحب [روزنامه] آیندگان منحل و عوامل اسرائیل و صهیونیسم بین‌المللی و عکاس خصوصی وی نیز در میان آنها دیده می‌شد.»^{۱۵}

۲۴۱

در سومین روز اشغال سفارت ایران در لندن به دست عوامل عراق، گروگان‌گیران و مقامات ایرانی پیام‌هایی مبادله و مواضعی اعلام کردند. در این میان، هرچند تسلیم‌نشدن ایران در برابر خواسته‌های گروگان‌گیران قطعی گردید، ولی تکلیف نهایی نیز روشن نشد و ابهام در چگونگی حل و فصل نهایی ماجرا همچنان باقی ماند.

شب گذشته، صادق قطب‌زاده وزیر امور خارجه ایران، در گفت‌وگویی درباره آخرین تحولات مربوط به گروگان‌گیری در سفارت ایران در لندن گفت: تروریست‌ها خواسته‌اند که توسط سه سفیر عراق، اردن و الجزایر مذاکره کنند. وی افزود: از نظر دولت ایران، سفیر عراق خودش از عوامل درگیر در این ماجرا است و ما خود او را جزو تروریست‌ها می‌دانیم و در حال حاضر، از نظر دولت جمهوری اسلامی ایران حل مسئله به عهده دولت انگلستان است.^{۱۶}

از سوی دیگر امروز نیز در سخنرانی قبل از خطبه‌های نماز جمعه اهواز، آقای هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب، به حادثه سفارت ایران در لندن اشاره و اعلام کرد: «ما شب

گذشته، در شورای انقلاب تصمیم گرفتیم که هیچ‌کدام از خواسته‌های کسانی که سفارت ایران را در انگلیس به اشغال درآورده‌اند، برآورده نکنیم.»^{۱۷} وی همچنین گفت: «دیشب، از سفارت ایران در لندن به ما پیغام دادند* که مبدا تسلیم خواسته‌های کسانی که سفارت را تصرف کرده‌اند بشوید و به خواسته‌های آنان جواب مثبت بدهید. ما برای شهادت و مرگ آماده هستیم، ولی حاضر نیستیم که دولت ایران خرابکاران را آزاد کند.»^{۱۸}

در این حال، در لندن، پلیس انگلستان اعلام کرد دیپلمات‌های گروگان ایرانی در لندن در پیام محرمانه‌ای که برای دولتشان فرستاده‌اند اعلام کردند حاضر به مرگ هستند، ولی تسلیم تقاضاهای مردان مسلحی که ساختمان سفارت را در اختیار دارند نخواهند شد. سخنگوی پلیس افزود این پیام از سوی ۲۰ گروگان با توافق اشغال‌کنندگان فرستاده شده است. همچنین مشخص نیست گروگان‌ها در پیام خود از دولت ایران تقاضای کمک کرده‌اند یا خیر.^{۱۹} یک مقام پلیس نیز خبر داد که صبح امروز، ۲ نماینده ارشد تلویزیون بی‌بی‌سی به محل سفارت خوانده شدند و با شخصی در داخل سفارت گفت‌وگو کردند. این گفت‌وگو انتشار نیافته است.^{۲۰}

در هر حال، به گزارش رویتر، مذاکرات مقامات مسئول و پلیس انگلیس در لندن با اشغال‌کنندگان

سفارت ایران ادامه یافت؛^{۲۱} از جمله ساعت ۲۰:۴۵، رادیو لندن گزارش داد: «پلیس اسکاتلند یارد سعی دارد ارتباط تلفنی خود را با افراد مسلح داخل سفارت همچنان باز بگذارد.»^{۲۲}

مسئله قابل‌ذکر دیگر که بازتاب وسیعی داشت،^{**} تظاهرات و تحصن دانشجویان و ایرانیان طرفدار جمهوری اسلامی در اطراف سفارت است که در طول شب گذشته و امروز، ادامه یافت و ابراز نارضایتی پلیس را در پی داشت. گفته می‌شود که این تجمع حفظ نظم و ابتکار عمل را برای پلیس مشکل‌تر ساخته است.^{۲۳} شاید به همین دلیل و براساس توافقات انجام‌شده، وزیر امور خارجه ایران پیامی به این شرح برای تحصن‌کنندگان ارسال کرد: «برادران و خواهران ایرانی عزیز، ملت ایران شهادت و فداکاری شما را ستایش می‌کند و عشق به ایثار و شهادت را در

تجمع و تحصن هواداران انقلاب اسلامی
مقابل سفارت ایران در لندن

* اشاره به پیام نقی‌زاده است که در روزشمار ۱۳۵۹/۲/۱۱ ذکر شد.

** بازتاب‌ها در گزارش بعدی آمده است.

شما هرگز فراموش نخواهد کرد، این همبستگی و فداکاری موجب همان قدرتی است که انقلاب اسلامی ایران را به پیروزی رسانید. برادران و خواهران عزیز، ما با نهایت قدرت و قاطعیت در موضع خود ایستاده‌ایم و از آرمان‌هایمان دفاع می‌کنیم، اما از آنجایی که ما همیشه به حقوق و مسئولیت‌های کشورها احترام می‌گذاریم، از شما انتظار داریم به اعتصاب غذای خود خاتمه داده و با مقامات محلی تا سرحد امکان همکاری کنید. بدیهی است چنانچه دولت انگلستان در این مورد اظهار عجز کند، تمامی ملت ایران در کنار شما برای حفظ حقوق خود اقدام خواهد کرد.^{۲۴}

به این ترتیب، در ساعت ۴ بعدازظهر امروز، تحصن مقابل سفارت به پایان رسید و تحصن‌کنندگان با صدور قطعنامه‌ای به تظاهرات خود پایان دادند.^{۲۵}

۲۴۲

بازتاب اشغال سفارت ایران در لندن، امروز هم در حد وسیعی ادامه یافت و رسانه‌های مختلف طبق مشی خود، این حادثه را وسیله‌ای برای اعلام دیدگاه‌ها قرار دادند. نکته قابل توجه، نوع مرتبط ساختن این قضیه با ماجرای گروگان‌های امریکایی در ایران و نتیجه‌گیری‌های حاصل از آن است.

رادیو اسرائیل در ساعت ۲۰، این گزارش را پخش کرد: «رهبران ایران به بریتانیا اجازه داده‌اند برای آزادی گروگان‌های ایرانی در سفارت ایران در لندن از قدرت نظامی استفاده کند. ... صادق قطب‌زاده وزیر امور خارجه ایران، گفت بریتانیا مجاز است برای آزادی گروگان‌های ایرانی در لندن از نیروی نظامی استفاده کند. روزنامه‌های لندن با لحن خوشحال‌کننده‌ای تسخیر [سفارت] ایران را توسط تروریست‌ها بررسی می‌کنند. روزنامه دیلی میرور در همین مورد می‌نویسد: مدت شش ماه است که ایرانی‌ها هرگونه قانون عدل و قوه قضایی را زیر پا گذاشته و مورد تمسخر قرار داده‌اند. آنها بدون شک احساسات گروگان‌ها و خانواده‌هایشان را پایمال کرده‌اند. به هر تقاضا و پیشنهادی با گوش‌های بسته پاسخ داده‌اند و حالا ببینند وقتی گروگان‌ها ایرانی هستند چه خبر شده است. فوراً تهدید می‌کنند که دوستان ایرانی ما را اعدام خواهند کرد. روزنامه میرور می‌نویسد: پررویی ایرانیان حد و حساب ندارد و آقای صادق قطب‌زاده ناگهان دست به دامان قوانین بین‌المللی شده و می‌گوید دولت لندن مسئول گروگان‌های ایرانی است.

روزنامه‌های فرانسه دولت ایران را به خاطر رفتار اخیرش تقیب می‌کنند. روزنامه فرانسوار معتقد است که تروریست‌های خوزستانی در سفارت ایران در لندن احتمالاً حاضر خواهند شد گروگان‌های ایرانی را با گروگان‌های امریکایی تعویض کنند، ولی اگر چنین تعویضی صورت بگیرد، پرزیدنت کارتر چاره‌ای نخواهد داشت که برای آزادی گروگان‌ها متوسل به زور بشود. روزنامه فیگارو می‌نویسد: کشورهای عرب در نظر دارند در منطقه جنوب ایران یک کشور عربی دیگر به وجود آورند به‌ویژه به‌خاطر تیرگی روابط بین تهران و بغداد. روزنامه لوکوتیدین دویپاری از دولت لندن می‌خواهد که خود را مسئول سرنوشت گروگان‌های ایرانی در لندن

ندانند، زیرا این یک مسئله داخلی ایران است. روزنامه *لوماتن* در همین مورد می‌نویسد ایران یک کشور اروپایی نیست و رهبران این کشور بر سرنوشت گروگان‌ها حتی گروگان‌های خود اهمیتی نمی‌دهند.^{۲۶}

از رادیو لندن نیز این گزارش پخش شد: «غانله اشغال سفارت ایران در لندن همچنان جزو اخبار مهم صفحات اول مطبوعات امروز بریتانیاست و روزنامه *دیلی اکسپرس* حتی نیمی از صفحه اول خود را به این خبر اختصاص داده است و خیر مذکور تحت عنوان عدم توافق ایران در مذاکره با گروگان‌گیرها به چاپ رسیده است. *دیلی اکسپرس* می‌نویسد: این اعلام دولت ایران به منزله یک اعلام خطر خون‌سردانه است مبنی بر اینکه گروگان‌ها را به حال خود رها کرده‌اند تا به هلاکت برسند. ... روزنامه *اسکاتسمن* می‌نویسد: دولت بریتانیا حق دارد که در انجام آنچه که از دستش برمی‌آید برای حفظ جان گروگان‌ها اقدام کند، اما از سوی دیگر ایران نیز حق دارد که تن به ضرب‌الاجل و تهدید ندهد. روزنامه *اسکاتسمن* اضافه می‌کند که این نکته حائز کمال اهمیت است که دولت بریتانیا گروگان‌ها را به سلامت آزاد سازد زیرا این امر دولت ایران را برای آزادساختن گروگان‌های امریکایی تحت فشار بیشتری قرار خواهد داد.»^{۲۷}

شبکه اول تلویزیون فرانسه هم اظهارنظر یکی از اشغال‌کنندگان سفارت را پخش کرد که گفته است: «ما با [آیت‌الله] خمینی کاری را کردیم که او با امریکاییان انجام داده است.»^{۲۸} همچنین از قول فرد مزبور اعلام شد: «این گروه آماده است به محض اینکه آیت‌الله خمینی گروگان‌های امریکایی در تهران را آزاد کند، گروگان‌ها را آزاد نماید.»^{۲۹}

۲۴۳

حضور چشمگیر ایرانیان، به خصوص دانشجویان ایرانی، در مقابل سفارت ایران در لندن برای محکوم کردن اشغال و حمایت از انقلاب و نظام، از جمله حواشی مهم قضیه اشغال سفارت است که خود به‌طور مستقل دارای اهمیت خاصی است و بازتاب وسیعی دارد.

آسوشیتدپرس از لندن گزارش داد: «دسته‌های مختلف ایرانیان مقیم انگلیس در اطراف ساختمان سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن با شعارهایی مانند "مرگ بر کارت" دست به تظاهرات زدند. پلیس انگلیس برای متوقف کردن تظاهرات دخالت کرد. ... علت بازداشت و دخالت پلیس برخورد بین طرف‌داران آیت‌الله خمینی و جمهوری اسلامی و مخالفین بود. در این تظاهرات حدود ۵۰ نفر انگلیسی نیز علیه [آیت‌الله] خمینی شعارهایی می‌دادند. ... یک دانشجوی ایرانی گفت اشغالگران سفارت، فاشیست و نوکرهای (سیا) هستند و باید اعدام شوند. از وی سؤال شد راجع به ۵۲ دیپلمات امریکایی که در تهران به گروگان گرفته شده‌اند چه می‌گوید. وی گفت این موضوع فرق می‌کند. امریکایی‌ها با انقلاب ما مخالف‌اند. طرف‌داران آیت‌الله خمینی در وسط خیابان کنزینگتون (مقابل سفارت) نماز به جای آوردند.»^{۳۰}

رویتر نیز از طولانی شدن حضور متحصنان در مقابل سفارت خبر داد و درباره حوادث روز جمعه نوشت: «یک زن جوان که در میان صدها تظاهرکننده طرفدار امام خمینی قرار داشت، با آمبولانس به بیمارستان انتقال یافت. وی که مدت ۳۶ ساعت دست به تظاهرات زده بود، دچار خستگی شدید شده بود.»^{۳۱}

اقامه نماز جماعت در خیابان کنزینگتون مقابل سفارت ایران در لندن و حضور چشمگیر ایرانیان به خصوص دانشجویان در دفاع از انقلاب اسلامی

راديو لندن نیز در گزارشی از این تجمع آورده است: «یکی از همکاران که برای تهیه گزارش به ناحیه سفارتخانه ایران رفته بود مشاهدات خود را بازگو می‌کند. سفارت ایران در ضلع جنوبی هایدپارک قرار دارد و مشرف بر خیابان است. ... گروهی از دانشجویان ایرانی که علیه اشغال‌کنندگان سفارت و همچنین رئیس‌جمهور امریکا شعار می‌دادند شب را در آنجا به سر برده بودند. ... این دانشجویان شکوه می‌کردند که پلیس از رسیدن آب و غذا و غیره برای آنها جلوگیری کرده است و با آنها رفتار خوبی نداشته است. فعالیت این دانشجویان که توجه دیگران را جلب کرده بود گروهی بی‌شمار را به طرف خود جلب می‌کرد، درحالی‌که من با شما صحبت می‌کنم گروهی از دانشجویان دست راستی افراطی بریتانیا درحال شعاردادن علیه کسانی هستند که به طرف‌داری از آیت‌الله خمینی شعار می‌دهند. این گروه که بیشترشان از جوانان تشکیل می‌شوند، پلاکاردهایی در دست دارند و به نفع شاه و امریکا مشغول شعاردادن هستند. در آن‌سوی دیگر گروهی از طرف‌داران آیت‌الله خمینی مشغول شعاردادن هستند، تقریباً ۳۰ نفر، همچنین عده‌ای دیگر از طرف‌داران آیت‌الله خمینی با داشتن گل‌هایی در دست در نزدیکی سفارت از ایرانیان حمایت می‌کنند. پس از شعارهای جوانان انگلیس که می‌گفتند ایرانیان به خانه‌تان برگردید، دوباره وضع آرام شد. خبرنگاران بی‌شمار از این طرف به آن طرف می‌دویدند، منظره شورانگیز زمانی بود که ایرانیان به نماز ظهر و عصر ایستادند و صدای اذان با شعارهای جوانان دست راستی انگلیس با هم درآمیخت، گویی در این حال خبری رسید؛ زیرا دانشجویان اعلام کردند به دستور مقامات ایران این محل را ترک می‌کنند. آنها قبل از ترک محل مطبوعات را متهم کردند که حقایق را تحریف می‌کردند و درحالی‌که از جلوی نرده‌های هایدپارک رد می‌شدند ایرانیانی که آن طرف نرده بودند، آنها را گل‌باران کردند.»^{۳۲}

۲۴۴

تحركات عوامل عراق در لبنان عليه مخالفان رژیم بعث، امروز هم در شکلی خونین، ادامه یافت.

ترور آیت‌الله سیدحسین شیرازی
از علماء مخالف صدام در بیروت

بخش عربی رادیو مونت کارلو با قطع برنامه عادی خود اعلام کرد: «امام حسن الشیرازی در برابر یکی از هتل‌های غرب بیروت در اثر تیراندازی به قتل رسیده است. افراد ناشناس که سوار دو اتومبیل بودند به سوی وی تیراندازی کردند و چند گلوله به وی اصابت کرد.»^{۳۳} در گزارش آسوشیتدپرس از بیروت به نقل از پلیس، در این باره توضیح بیشتری داده شده است. براساس این گزارش، در حالی که حجت‌الاسلام سیدحسین شیرازی که پاسپورت لبنانی هم دارد، در بلواری در یک محله مسلمان‌نشین بیروت مشغول رانندگی بود، افراد مسلح از دو ماشین مختلف به سوی او آتش گشودند. وی به شدت مجروح شد و در راه بیمارستان جان خود را از دست داد.^{۳۴} در این گزارش اضافه شده است:

ناظران بی طرف ترور سیدحسین شیرازی را مسئله‌ای جدا از درگیری بین دستجات طرفدار ایران و عراق می‌دانند. سیدحسین شیرازی مدیر جامعه علمای لبنان بود که کلاً با مجلس اعلای شیعیان لبنان در تضاد است.^{۳۵}

به گزارش خبرگزاری فرانسه، گروهی با هویتی ناشناس مسئولیت ترور را برعهده گرفت،^{۳۶} این امر نشانه درگیر بودن سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی عراق است* که نمی‌خواهند به‌طور رسمی این اقدام را متوجه خود کنند. این گروه خود را "جنبش آزادی ملی ایران - سازمان ژوئن سرخ" خوانده است.^{۳۷}

یادآوری می‌شود سیدحسین شیرازی برادر آیت‌الله سیدمحمد شیرازی است و هردو از فعالان ضدبعث عراق بوده‌اند. برادر بزرگ‌تر به ایران آمده و سیدحسین به لبنان رفته و تابعیت لبنانی هم گرفته بود.

* بعدازظهر روز ۱۳۵۹/۲/۱۳، اطلاعیه‌ای از طرف دفتر آیت‌الله سیدمحمد شیرازی در اختیار سازمان خبرگزاری پارس قرار گرفت که در شروع آن با ذکر عبارت «بار دیگر دست استعمار از آستین رژیم بعث عراق درآمد» رژیم بعث را مسئول ترور آیت‌الله شیرازی دانسته بود. در این اطلاعیه همچنین درباره نحوه شهادت آیت‌الله شیرازی چنین آمده است: «یونایتدپرس گزارش می‌دهد که آیت‌الله سیدحسین شیرازی در یک بلوار و هنگام رانندگی ترور شده است در حالی که نه در بلوار و نه در حال رانندگی بود، بلکه هنگامی که آن شهید از هتل انترناسیونال عازم مجلس ختم آیت‌الله سیدمحمدباقر صدر بوده، ترور شده است.» [روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۴، صص ۳ و ۱]

۲۴۵

پایان ماجرای توقیف موقت ۶ عراقی که به طور غیرمجاز با یک هواپیما، در تاریخ ۱۳۵۹/۲/۷، در جنوب ایران فرود آمده بودند، امروز به طور رسمی اعلام شد. سخنگوی وزارت امور خارجه اعلام کرد ۶ سرنشین هواپیمای عراقی که چند روز قبل مجبور به فرود اجباری در خاک ایران شده بود، روز چهارشنبه گذشته، تحویل مقامات عراقی در تهران شدند تا ترتیب انتقال آنان به کشورشان داده شود.^{۳۸}

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز در این مورد اعلام کرد: این هواپیمای ملخ‌دار غیرمسلح و تجاری بوده که از بغداد قصد پرواز به بصره را داشته و بر اثر اختلال در دستگاه‌های ارتباطی راه خود را گم می‌کند و وارد حریم فضایی ایران می‌شود.^{۳۹} بنا بر اعلام ستاد مزبور، بلافاصله پس از فرود اجباری هواپیما، ۶ تن سرنشین آن به تهران اعزام شدند. آنان پس از تحقیق و بررسی و مشخص شدن اینکه هیچ‌گونه قصد سوئی در میان نبوده، تبرئه و تحویل وزارت امور خارجه گردیدند.^{۴۰}

۲۴۶

تردد فعالان خرابکاری و انفجار در ایران، در مسیر بصره - بغداد از جمله موضوعاتی است که در گزارش‌های واصله به مسئولان ذی‌ربط در خوزستان به طور مرتب مشاهده می‌شود. اعزام عده‌ای برای آموزش از بصره به بغداد و نیز ورود افرادی آموزش‌دیده از بغداد به بصره، امروز هم انجام شد.

در یک گزارش مربوط به تحرکات امروز، آمده است: «یک گروه پانزده نفری از اعراب ایرانی به طور غیرمجاز به عراق وارد و توسط سازمان امن‌العام بصره جهت طی دوره چریکی و آشنایی به فنون جدید خرابکاری به بغداد اعزام شده‌اند که پس از طی دوره با تجهیزات لازم به ایران فرستاده شوند».^{۴۱} در گزارش دیگری مربوط به همین موضوع نیز آمده است: «۲ دستگاه خودروی حامل مواد منفجره و ۱۵۰ نفر خرابکار از بغداد به طرف بصره اعزام [شده‌اند] تا از طریق خرمشهر وارد ایران شوند».^{۴۲}

هرچند هر دو گزارش مذکور با قید "احتمالاً صحت دارد" همراه است، اما گزارش‌های دیگر نشان می‌دهد که این احتمال را باید جدی گرفت و هشیار بود. گزارش سوم حاکی است ساعت ۱۲ امروز، «توسط مأمورین پاسگاه دویرج یک عدد اتوبوس پلاستیکی اسباب‌بازی که مواد منفجره و چاشنی مربوطه در داخل آن کار گذاشته شده بود، در حوالی عشیره دویرج کشف و قبل از اینکه بتواند عمل کند توسط مأمورین خنثی شد».^{۴۳}

امروز همچنین شهربانی استان خوزستان به شهربانی‌های تابعه اعلام کرد که احتمال ورود شاهپور بختیار از مرزهای خوزستان در طول ۱۵ روز آتی وجود دارد. در این اطلاعیه بر ضرورت هشیاری و دستگیری نامبرده در صورت مشاهده، تأکید شده است.^{۴۴}

از سوی دیگر، در مناطقی از عراق نیز تحرکات ایذایی علیه رژیم بعث وجود دارد. در یک گزارش منابع امنیتی ایران که به دفتر ریاست جمهوری داده شد، ضمن گزارش حوادث امروز، آمده است: «توسط افراد مسعود بارزانی لوله نفت سلیمانیه منفجر و حدود یک میلیون دینار عراقی خسارت به بار آمده است و دولت عراق این عمل را تحریکاتی از ناحیه دولت ایران تلقی نموده است.»^{۴۵}

۲۴۷

در مرز عراق تحرکات ایذایی و نقل و انتقالات کشور همسایه، ادامه یافت که بعضی با کمک و اقدام مهاجمان داخلی وابسته به عراق همراه بود.

حدود ساعت ۱:۳۰ بامداد امروز، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، پیامی به ستاد مشترک ارسال کرد که در آن به نقل از سپاه قصرشیرین، از یک حمله ایذایی عراق خبر داده است که از ساعت ۲۲ شب گذشته، شروع شده و همچنان ادامه دارد. مطابق پیام: «سپاه مستقر در پاسگاه سنجوق زیر آتش سنگین عراق قرار گرفته و تاکنون تعداد ۳ نفر شهید و تعدادی مجروح گردیده‌اند و از ارتش نیز تقاضای کمک و پشتیبانی شده که متأسفانه تاکنون هیچ‌گونه همکاری با این سپاه به عمل نیاورده است. مراتب جهت اطلاع و اقدامات لازم اعلام می‌گردد.»^{۴۶}

شهربانی جمهوری اسلامی در گزارشی به وزارت کشور، به نقل از شهربانی قصرشیرین، از حمله مهاجمان محلی وابسته به عراق در ساعت ۳ بامداد، در منطقه قصرشیرین خبر داد. براساس این گزارش، «مهاجمین در منطقه دزدک با سلاح‌های سنگین به پاسگاه ژاندارمری آتش [گشودند] که به وسیله سپاه پاسداران متقابلاً پاسخ [داده شد]. در نتیجه تیراندازی مهاجمین ۲ نفر از پاسداران یکی به نام مرتضی آقامرادی فرزند علی اکبر و دیگری که اهل یزد بوده به درجه شهادت می‌رسند و ۲ پاسدار نیز مجروح [می‌شوند] که در بیمارستان قصرشیرین بستری [شدند]. جنازه پاسدار شهید مرتضی آقامرادی با تشریفات قانونی به خاک سپرده شد.»^{۴۷}

وزارت کشور در تلفن‌گرمی به سپاه، به نقل از شهربانی قصرشیرین از یک درگیری در این منطقه خبر داده که از ساعت ۱۱ امروز، شروع شده و تا نیمه‌شب ادامه یافته است. در این گزارش آمده است: «واحد مستقر در کلات روخرناسخان و سپاه پاسداران و ژاندارمری در آبادی‌های نوار مرزی باباهادی و قلعه‌سفی و دارخور - دربند بین نیروهای مهاجم عراقی به شدت درگیر است.»^{۴۸}

روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی نیز در اطلاعیه‌ای از یک درگیری که از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ۴ بامداد امروز، طول کشید، خبر داد و اعلام کرد: «نیروهای عراقی با آتش توپخانه به پاسگاه‌های یک‌هشان [یکه‌شان]، پرویزخان، دربندجوق و برج احمدی حمله کردند که با آتش توپخانه به آتش آنان پاسخ داده شد.»^{۴۹}

گروهان سومار در گزارشی به رکن ۲ ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به نقل از پاسگاه گمرک نو از یک حمله شبانه که از ساعت ۲۲ شروع شد و حدود دو ساعت و نیم طول کشید، خبر داد. براساس این گزارش، چاه نفت شماره ۸ مورد حمله مهاجمان عراقی قرار گرفت، اما با هشیاری افراد پاسگاه و نیروهای کمکی نفت‌شهر و سپاه پاسداران، حمله دفع شد و به علت کمبودن فاصله، مهاجمان با استفاده از تاریکی شب به خاک عراق متواری شدند.^{۵۰}

در گزارش‌های امروز همچنین به پرتاب گلوله توپ از داخل خاک عراق به برخی روستاهای مرزی غرب که باعث وحشت اهالی می‌شود، اشاره شده است.^{۵۱}

در گزارش‌های مربوط به جنوب کشور هم مهم‌ترین مسئله امروز، نقل و انتقال توپخانه عراق در مناطق الشعیبیه، الزبیر، ام‌القصر و بندر البکر، می‌باشد.^{۵۲}

۲۴۸

در سنندج درگیری‌ها، با برتری نیروهای ارتش و سپاه، همچنان ادامه دارد. گزارش‌های رسیده به ارتش از وضع امروز سنندج حاکی است: «عملیات پاک‌سازی در منطقه سنندج ادامه داشت و در منطقه شریف‌آباد، خیابان مسجد قبا حدود ۵۰۰ متری خیابان اقبال خانه به خانه ادامه داشته و یک نفر درجه‌دار و یک نفر سرباز و یک پاسدار و یک نفر غیرنظامی زخمی و یک نفر گروگان گرفته شده است.»^{۵۳} همچنین برابر اعلام ژاندارمری، امروز، «گلوله توپ به سمت ناحیه ژاندارمری کردستان پرتاب و در نتیجه برج دیدبانی ژاندارمری کردستان طعمه حریق شده است.»^{۵۴} بنا بر گزارش نوبه‌ای ارسال‌شده از ارتش «راه‌های ورودی اصلی به شهر سنندج مسدود و تحت کنترل است، لیکن افراد گروه‌های مسلح [غیرقانونی] به‌طور پیاده از راه‌های فرعی و ارتفاعات وارد شهر می‌شوند.»^{۵۵}

اعلامیه مشترک سپاه پاسداران مستقر در سنندج و لشکر ۲۸ کردستان که امروز، انتشار یافت نیز حاکی از چنین وضعی است. متن کامل اطلاعیه مزبور به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحيم

به اطلاع هم‌وطنان غیور و مسلمان ایران می‌رساند که تعداد زیادی از مهاجمان به وسیله نیروهای انقلاب کشته شدند و کلیه جاده‌های اصلی و فرعی منطقه به شدت تحت کنترل است به طوری که هیچ‌گونه عبور و مروری صورت نمی‌گیرد. بنزین، خواربار و مهمات دشمن تمام شده، تعدادی از نیروهای ضدانقلاب که قصد فرار داشتند توسط پاسداران و سربازان دلیر کشته یا دستگیر شدند و هم‌اکنون قسمتی از شهر، میدان آزادی و ۲۲ بهمن پاک‌سازی شده و کلیه مواضع ضدانقلاب به تصرف درآمده و اهالی مناطق پاک‌سازی‌شده در امنیت کامل به سر می‌برند که تعدادی از اهالی نیز به پادگان یا محل امن تری انتقال یافتند.»^{۵۶}

دفتر ریاست جمهوری نیز در پیامی گزارش وضع کنونی سنندج را همراه با توصیه‌هایی به ساکنان آن، بدین شرح انتشار داد:

«بسم الله الرحمن الرحيم»

با تأییدات خداوند متعال اکنون که ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران در شهرهای کردستان بر اوضاع مسلط هستند و کنترل یگان سنندج و محوطه اطراف شهر را در دست دارند و پاسداران انقلاب نیز در داخل شهر پیشروی و ادارات و اماکن مختلف را از وجود ضدانقلاب پاک‌سازی کرده‌اند، به اطلاع عموم ملت به‌ویژه برادران و خواهران هم‌وطن کردستان و بالاخص سنندج می‌رساند که:

۱. در سریع‌ترین وقت، منطقه امداد شیر و خورشید برای مداوای زخمی‌ها به وجود می‌آید و آماده پذیرایی درمانی و غذایی از مراجعین خواهد بود.

۲. برادران و خواهران هم‌وطن کرد، به شایعات پراکنده در مورد رفتار با پناهندگان گوش فراندهند زیرا براساس رأفت اسلامی ارتش مسلمان و دلیر جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران در نهایت همدلی با پناهندگان رفتار می‌کنند. هیچ‌گونه بدرفتاری از آنها نخواهند دید. در همین رابطه، تمام وسایل نقلیه ارتش جمهوری اسلامی در اختیار برادران و خواهران کرد شهر سنندج قرار دارد که در صورت تمایل، آنها را با محافظت به هر کجا که مایل اند برسانند.

۳. پاک‌سازی منطقه از افراد مسلح [به] وسیله ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران همچنان با قاطعیت ادامه خواهد یافت و در این رابطه تنها راه حل تحویل اسلحه و یا ترک شهر است و دولت جمهوری اسلامی ایران امیدوار است مردم منطقه در این زمینه و برای قلع و قمع قطعی اشرار بیگانه‌پرست از هر کمکی خودداری نفرمایند و بدیهی [است] هر منطقه‌ای که افراد مسلح آن پاک‌سازی شوند، بلافاصله بازسازی شهر آغاز و خسارت‌هایی که دشمن ایجاد کرده است ترمیم و جبران خواهد شد. به امید روزی که برادران و خواهران کرد ما فارغ از دسیسه‌های دشمن، در کنار سایر افراد وطن اسلامی خود کشور را به سوی کمال بهبودی و سعادت پیش برند.

دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران»^{۵۷}

در همین حال که سپاه پاسداران با پویایی و ابتکار عمل بیشتر، در افکار عمومی نقش جدی‌تری در حل و فصل مسائل کردستان یافته است، لشکر ۲۸ کردستان که محل اصلی استقرار و ستاد آن در سنندج است نیز در این باره فعال است. این لشکر در اطلاعیه‌ای که از طریق خبرگزاری پارس انتشار داد، به نوعی جمع‌بندی ۱۵ روز اخیر منتهی به امروز را به این شرح ارائه داد:

«به نام خدا

لشکر ۲۸ کردستان با نهایت مباحثات به استحضار ملت مبارز ایران می‌رساند که این لشکر در طول ۱۵ روز گذشته از تاریخ ۲۸ فروردین تا ۱۲ اردیبهشت ماه جاری، تعداد ۷۲ نفر شهید به پیشگاه خدای بزرگ و ایران عزیز تقدیم داشته است. از این تعداد ۸ نفر افسر، ۱۹ نفر درجه‌دار و ۴۵ نفر سرباز بوده‌اند که جنازه‌های شهدا پس از تشییع به زادگاهشان انتقال یافته است. طی این مدت ۲۸۴ نفر افسر، درجه‌دار و سرباز زخمی شده‌اند که تماماً به بیمارستان‌های کرمانشاه، مراغه و تهران منتقل شده‌اند. ضمناً تاکنون از وضع ۲ نفر افسر، ۲۷ درجه‌دار و ۲۷ سرباز اطلاعی در دست نیست.»^{۵۸}

۲۴۹

علاوه بر سنندج، سقز نیز یک کانون اصلی درگیری‌های مناطق کردنشین است. گزارش روزنامه اطلاعات، وضع این شهر را تا حدی ترسیم کرده است.

براساس این گزارش، «شهرستان سقز شانزدهمین روز درگیری‌های خونین و جنگ همه‌جانبه خود را پشت سر گذاشت. گزارش رسیده از سقز حاکی است که جنگ در این شهر همچنان ادامه دارد و شهر تقریباً خالی از سکنه است. به موجب همین گزارش، بیش از ۱۷ هزار نفر از ساکنین سقز به روستاهای اطراف بوکان کوچ کرده‌اند و مردم بوکان از کوچ‌کنندگان به گرمی استقبال کرده و آنان را در چادرها، مدارس و منازل خود پناه داده‌اند. بیمارستان‌های سقز و بوکان مملو از مجروحین و افراد بی‌دفاع سقز است و امکانات دفن جنازه کشته‌شده‌ها بسیار کم است. باآنکه اعلام اجرای آتش‌بس در این شهر به گوش می‌رسد، هنوز آتش‌بس عملی نشده است.»^{۵۹}

در گزارش عصر امروز مرکز فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری درباره این شهر، آمده است: «شهر سقز و ارتفاعات و جاده‌های مشرف به آن با اقدامات قاطعانه تیپ و همکاری ژاندارمری به‌طور قابل ملاحظه‌ای از وجود مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] پاک و تیراندازی پراکنده در شب از پشت ارتفاعات اجرا [می‌گردد] که به شدت پاسخ‌گویی می‌شود. در روز ترددی در شهر دیده نمی‌شود. به‌منظور سرکوبی و خلع سلاح مهاجمین گروهان مستقر در شهر از هتک سقز و تیپ تقاضا دارد که از مواضع موجود به سایر نقاط شهر حمله نمایند. لیکن تیپ منتظر ورود سپاه پاسداران و اجرای طرح کلی اشغال شهر است.»^{۶۰} در همین زمینه، رئیس ستاد مشترک ارتش در تلفن‌گرمی به سپاه اعلام کرد: «تیپ سقز درخواست اعزام ۴۰۰ پاسدار را به سقز دارد. باتوجه به دستورالعمل... ۱۳۵۹/۲/۹ صادره از ستاد عملیاتی غرب ضمن هماهنگی با نیروی زمینی نسبت به اعزام پاسدار مورد نیاز تیپ سقز اعزام فوری به عمل آید.»^{۶۱}

در این حال، قبل از اجرای برنامه یادشده و در ادامه فعالیت‌های پراکنده امروز، ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «هلیکوپتر شناسایی ژاجا یک دستگاه وانت حامل افراد مسلح را شناسایی و توسط سپاه پاسداران نزدیک سقز متوقف، در نتیجه ۲۵ نفر از افراد با یک قبضه تیربار کالیبر ۵۰ که ۴ نفر آنان مجروح شده بودند، دستگیر و به بازداشتگاه تیپ سقز منتقل شده‌اند.»^{۶۲}

آخرین تحرکات امروز، مربوط به ساعت ۲۳ است که در گزارش هتک ژاندارمری سقز بدین شرح آمده است: «در ساعت ۲۳ روز ۱۳۵۹/۲/۱۲، مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] با سلاح‌های سنگین و سبک به طرف پادگان و گروهان رزمی ژاندارمری سقز در شهر سقز از داخل شهر به ارتفاعات تیراندازی نموده که به شدت به آتش آنان پاسخ داده شده است. در درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد شده است.»^{۶۳}

۲۵۰

درگیری‌ها و تحرکات ایزدایی، علاوه بر سندج و سقز، در دیگر مناطق کردنشین هم کم‌وبیش ادامه دارد. در جاده سردشت، امروز، یک دستگاه زیل ارتش بر اثر انفجار مین منهدم شد که در نتیجه یک افسر و یک درجه‌دار زخمی و به بیمارستان سردشت منتقل شدند.^{۶۴}

در اولین ساعات بامداد امروز، میان دو آب هدف حمله مسلحانه قرار گرفت. در گزارش "منطقه عملیاتی غرب" از این واقعه آمده است: «عده‌ای مهاجم با سلاح‌های سنگین به سوی شهر میاندواب تیراندازی نموده و شهر به صورت نیمه تعطیل می‌باشد.»^{۶۵}

در پاوه نیز درگیری ادامه دارد. در ساعت ۱۷:۴۵، «از ارتفاعات پاوه به طرف یگان مستقر در پاوه تیراندازی و در یکی از سنگرها ۴ نفر سرباز زخمی [شد] که حال یکی از آنان وخیم است.»^{۶۶} شهربانی پاوه نیز اعلام کرد: «حدود ساعت ۲۲:۵۰ مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۲، [به] وسیله افراد مهاجم به طرف شهربانی تیراندازی [شد] که مأمورین انتظامی متقابلاً به تیراندازی آنان پاسخ دادند، لیکن تلفاتی در بر نداشته است.»^{۶۷} گزارش روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه نیز حاکی است شب‌هنگام مهاجمان مسلح از چند نقطه، شهر پاوه را هدف حمله قرار دادند که با پاسخ شدید نیروهای نظامی مواجه شدند و با دادن تلفات، عقب‌نشینی کردند. در این عملیات سرباز وظیفه محمدرضا زرلوند شهید شد و ۲ تن دیگر مجروح شدند.^{۶۸}

براساس گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، درگیری‌های امروز، از ساعت ۲۳:۳۰، بازم شدت گرفت و تا ساعتی پس از نیمه‌شب ادامه یافت.^{۶۹}

در مریوان، پادگان همچنان با مسئله حمله مهاجمان، درگیر است.^{۷۰}

۲۵۱

علاوه بر مناطق کردنشین که مرکز اصلی بحران و درگیری است، در پاره‌ای شهرهای کشور ناآرامی‌هایی روی می‌دهد که برخی از آنها واکنش به حوادث کردستان است، ولی روی هم رفته این‌گونه وقایع حاصل تقابل گروه‌ها و جریان‌های مدافع و مخالف نظام در وضعیت دوگانه کنونی است؛ وضعیتی دوگانه که تحرکات افراد، هم ذیل نظم و قانون و حاکمیت دولت انجام می‌شود و هم در قالب اقدام مستقیم انقلابی صورت می‌گیرد. در واقع، درحالی که نظام رسمی وجود دارد، وضعیت انقلابی نیز همچنان ادامه دارد. این نوع رفتار هم از طرف مدافعان نظام و هم از طرف فعالان مخالف، مورد استفاده قرار می‌گیرد. مرور حوادث امروز، که می‌تواند با مسائل غیرسیاسی هم همراه باشد، بروزهایی از این وضعیت دوگانه را ترسیم می‌کند.

شهربانی بروجرد گزارش داد: «از ساعت ۱۶ روز جاری، مورخ ۱۳۵۹/۲/۱۲، مردم شهر بروجرد برای مشاهده جنازه پاسدار حجت‌الاسلام بیرانوند که در درگیری سندج شهید و به آن شهرستان آورده بودند به سردخانه بیمارستان رفته و پس از مشاهده جنازه تهییج شده و به خیابان آمده و... در نقاط مختلف شهر اجتماع کرده و وضع عادی نمی‌باشد.»^{۷۱}

گزارش شهربانی گنبد کاووس حاکی است: «عده‌ای از هواداران چریک‌های فدایی خلق در خیابان [امام] خمینی آن شهرستان مشغول فروش پوستر و نشریات خود بودند و مردم را وادار به خرید آن می‌نمودند در آن وقت گروهی دیگر از نماز مغرب از مسجد خارج و با آنان مواجه که منجر به کتک‌کاری و درگیری می‌گردد که بلافاصله [به‌وسیله] مأموران متفرق می‌شوند.»^{۷۲}

حزب توده از نوشهر گزارش داد: «افراد ناشناسی، ضمن شکستن پنجره‌ها وارد دفتر حزب شدند و تمامی نشریات را به میان خیابان آوردند و به آتش کشیدند. نکته قابل توجه و عجیب این است که دفتر حزب توده ایران در این شهرستان درست در مقابل شهربانی شهر واقع است، ولی مأمورین شهربانی هیچ‌گونه ممانعتی از حمله مهاجمین به عمل نیاوردند.»^{۷۳}

خبرنگار کیهان در گزارشی از رودسر خبر داد: «ساعت ۲ بامداد جمعه، بمبی در یکی از پاساژهای رودسر منفجر شد. ... انفجار بمب در آن ساعت شب، باعث وحشت ساکنان خانه‌های حوالی محل انفجار شد. در این حادثه شیشه بانک صادرات، چند خانه و مغازه شکسته شد و خساراتی به ساختمان‌های نزدیک محل انفجار وارد آمد.»^{۷۴}

گزارش روزنامه/اطلاعات از اسکو حاکی است: «حجت‌الاسلام حاج شیخ علی تقوی امام‌جمعه اسکو، هنگام بازگشت از مراسم نماز جمعه این شهر، مورد حمله چند مهاجم قرار گرفت. در این حمله بر سروصورت امام‌جمعه اسکو اسید پاشیده شد و مهاجمان فرار کردند. حجت‌الاسلام تقوی که از ناحیه دست و صورت و گردن دچار سوختگی شده بود بلافاصله به بیمارستان انتقال یافت. همچنین گزارش رسید یک دختر به نام فاطمه فرج‌پور که دستش به اسید آغشته بود توسط مردم اسکو دستگیر و تحویل مقامات انتظامی شده است. از سوی دادگاه انقلاب اسلامی تبریز نیز هیئتی به‌منظور رسیدگی به این موضوع عازم اسکو شد.»^{۷۵}

خبرنگار کیهان از مشهد گزارش داد: «ساعت ۲ بعدازظهر جمعه، در حوالی سهره‌راه شهید محسن کاشانی (شاه‌عباس سابق) مهاجمین از داخل اتومبیل پیکان مسروقه به‌سوی افراد سپاه پاسداران آتش گشودند. در این تیراندازی یک پاسدار به نام محمود پایدار شهید و ۲ پاسدار دیگر به اسامی محمد بستوله و هادی دشتبان مجروح شدند. کودک رهگذری نیز در این حادثه بر اثر اصابت گلوله مجروح شد. بر اثر تیراندازی متقابل پاسداران، اتومبیل حامل مهاجمان که قصد فرار داشتند منحرف و با تیر چراغ‌برق تصادف کرد که منجر به مجروح شدن یکی از مهاجمان شد که دستگیر و تحت معالجه قرار گرفت. مهاجم دیگر متواری شد، هم‌اکنون سپاه پاسداران در تعقیب وی هستند.»^{۷۶}

خبرنگار کیهان در گزارشی دیگری از مشهد اعلام کرد: آخر وقت روز ۱۳۵۹/۲/۱۲، مأموران انتظامی مشهد یک بمب ساعتی در مقابل خانه دکتر محمود روحانی نماینده مجلس خبرگان از مشهد، کشف و خنثی کردند. مطابق این گزارش شب گذشته، به مأموران شهربانی و سپاه پاسداران مشهد اطلاع داده شد که احتمالاً بمبی در حوالی منزل دکتر روحانی کار گذاشته شده

است؛ مأموران به محل رفتند و پس از بازرسی یک بمب ساعتی مخرب که به ۶ باطری مجهز بود و یک پوند مواد تی.ان.تی داشت از زیر پل مشرف به منزل نماینده مجلس خبرگان کشف و خنثی کردند.^{۷۷}

روزنامه جمهوری اسلامی پس از گزارش کشف توطئه ترور آقای هادی غفاری نوشت: «لازم به ذکر است که حجت‌الاسلام غفاری برای چندمین بار است که در معرض ترورهای ناجوانمردانه قرار می‌گیرد. ضمناً برادر غفاری هم‌اکنون رئیس دادگاه انقلاب اسلامی شهسوار بوده و طی مدتی که این سمت را دارا گردیده، زمین‌های ۸ تن از فئودال‌های منطقه شهسوار - بابلسر را مصادره و خلع ید نموده است.»^{۷۸}

۲۵۲

سازمان بسیج ملی که برای تحقق دیدگاه‌های امام خمینی در مورد تشکیل ارتش بیست‌میلیونی، تأسیس شده است، برای نمایش قدرت مردمی و بیشتر برای معرفی و تبلیغ و آشناکردن عامه با این تشکیلات، مراسم مختلفی را برگزار می‌کند. در رأس ستاد فرماندهی این سازمان که با تلاش سپاه و کادرهای باانگیزه آن راه‌اندازی شده است، یک جوان روحانی نه‌چندان معروف و با سابقه به نام آقای مجد، قرار گرفته است که تمایل زیادی برای استقلال این سازمان، از هر نهاد دولتی و انقلابی از خود نشان می‌دهد.* این سازمان عصر امروز، مراسم رژه‌ای با شرکت روحانیون مسلح عضو بسیج در مقابل امام خمینی برگزار کرد که گزارش آن به این شرح است: «روحانیون

رژه روحانیون مسلح از مقابل منزل امام خمینی

حوزه علمیه که اسلحه بر دوش داشتند از مقابل منزل امام رژه رفتند. در این رژه پرشکوه که با استقبال گرم مردم روبه‌رو شد، حدود ۱۲۰۰ نفر از روحانیون از شهرستان‌های مختلف شرکت داشتند. این رژه به مناسبت اولین سالگرد شهادت روحانی مبارز و عظیم‌الشأن استاد مطهری و همچنین برای نشان‌دادن وحدت بیشتر در نیروهای مختلف در مقابل رهبر انقلاب و امام امت

* فرماندهان سپاه که بسیج را مولودی از سپاه می‌دانستند، اعتراض و نگرانی خود را از استقلال بسیج، در محافل خصوصی پنهان نمی‌کردند. بعدها، پس از مباحث بحث‌انگیز و مفصل، مجلس شورای اسلامی، سازمان بسیج ملی را با عنوان سازمان بسیج مستضعفین، به‌عنوان یکی از واحدهای سپاه، زیر نظر این نهاد قرار داد.

برگزار شد. روحانیون زیر نظر ستاد بسیج و به سرپرستی حجت‌الاسلام مجد سازماندهی شده بودند و حجت‌الاسلام هاشمی نجف‌آبادی مسئول روابط عمومی بسیج در مورد نقطه نظرهای بسیج در رابطه با پیام امام به روحانیون گفت بسیج تمام اقشار ضرورتی انکارناپذیر است، نقش روحانیت در قبل از انقلاب و بعد از آن نقشی بسیار مؤثر در حرکت توده‌ای مردم می‌باشد و امروز روحانیت به منظور آشنایی با آموزش نظامی و ایدئولوژی سیاسی تعلیمات لازم را خواهد دید. البته مربیان آموزش رزمی که در پادگان‌های مختلف و ازسوی ارتش، شهربانی، ژاندارمری و پاسداران انقلاب اسلامی می‌باشند در جهت بسیج ارتش بیست میلیون بیساری از روحانیون در پادگان‌های مختلف و در شهرستان‌ها از طرف ستاد بسیج مرکزی آموزش‌های لازم را می‌بینند. بسیج در حال حاضر، در مجموع به بیش از یک میلیون تن در سطح کشور آموزش کامل داده است و بقیه افراد نیز در حال حاضر در حال فراگیری تعلیمات شبانه و تخریب مواد انفجاری می‌باشند. در قطعنامه روحانیون مسلحی که برابر اقامتگاه امام امت رژه رفتند آمده است: بسیج ملی با تأکید امام امت و تصویب شورای انقلاب و پشتیبانی کامل مردم شکل گرفته و مسئولیت ارتش بیست میلیون را به عهده دارد. از این رو، به هیچ حزب و سازمان و گروه و قطب خاصی وابستگی نداشته و با کمال صداقت با تمام ارگان‌های مسئول در خط اسلام همبستگی و همگامی کامل خود را اعلام می‌دارد.^{۷۹}

ضمیمه گزارش ۲۳۹: نصایح امروز امام خمینی به فرماندهان سپاه

امام خمینی امروز علاوه بر اعلام موضع درباره مسئله امریکا و نیز مقایسه انقلاب اسلامی با دیگر انقلاب‌ها، خطاب به فرماندهان سپاه که با ایشان ملاقات کرده بودند، نصایحی را بدین شرح بیان داشتند: «آن چیزی که باید من عرض کنم به شما آقایان که سران این جمعیت‌ها هستید، این است که کاری نکنید که این نهضت لکه‌دار نشود. شما الآن جزء جنود الهی هستید. جندالله شما هستید. شما لشکر خدا هستید. کسی که لشکر خداست اگر خدای نخواسته یک کاری بکند که مرضی خدا نباشد و آن وقت یک جوری باشد که گفته بشود که خوب، اینها هم مثل سابق، اینها حالا دستشان رسیده به یک چیزی اینها هم زور می‌گویند به مردم، اینها هم اذیت می‌کنند مردم را، اینها هم مثلاً مال مردم را خدای نخواسته برمی‌دارند. این طور نباشد. به جوان‌هایتان سفارش کنید. از قول من سلام به همه برسانید. سفارش کنید که شما جوان‌ها جُند خدا هستید. شما دست خدا هستید. شماها کاری نکنید که ایران سربلند باشد در دنیا. ما پیش خدا سربلند باشیم. خود شما پیش خدا آبرومند باشید. یک وقتی کاری نشود که ملت‌ها، دیگران ما را تعییب کنند به اینکه شما دستتان نمی‌رسید، حالا که دستتان رسید، شما هم همان هستید. بفهمانید به آنها که نه، ما برای دنیا پا نشدیم راه بیفتیم، وگرنه معقول نیست که آدم جانش را بدهد برای دنیا. کسی که دنیا را می‌خواهد، جانش را می‌خواهد حفظ کند تا دنیا را ببلعد. شماپی که جانتان را در معرض خطر قرار دادید، اگر یک وقت در بیتان یک جوانی، یک جاهلی پیدا شد که یک کاری انجام داد خلاف موازین، خودتان جلوی او را بگیرید. نصیحتشان کنید. نگذارید یک طوری بشود که در دنیا منعکس بشود که اینان وقتی که به نوا رسیدند خودشان...^{*} و چه کردند و چه کردند. من امیدوارم که خداوند مؤید شما باشد. خداوند پشتیبان شما باشد. با قدرت جلو بروید. اتکالتان به یک مبدأ قدرتی است که هیچ قدرتی در مقابل او چیزی نیست. با همان قدرت جلو بروید و شما پیروزید بحمدالله.»^{۸۰}

*... از متن منبع است.

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۵۹/۲/۱۲

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۴.
۲. سند شماره ۰۵۰۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۳. سند شماره ۰۵۰۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۲ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۴. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۷.
۵. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(ع)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی^(ع))، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم سال ۱۳۸۹، ص ۲۶۸.
۶. همان، ص ۲۶۹.
۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۶.
۸. همان.
۹. همان.
۱۰. همان، ص ۷.
۱۱. همان، ص ۱۰.
۱۲. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۳.
۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۰.
۱۴. همان.
۱۵. همان.
۱۶. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۳.
۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۵.
۱۸. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۵.
۱۹. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۳.
۲۰. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۲۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۷.
۲۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۲۳. همان.
۲۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۷.
۲۵. همان.
۲۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۲۷. همان، ص ۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۲۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۲.
۲۹. همان.
۳۰. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۶.
۳۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۷.
۳۲. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۳، ۱۳۵۹/۲/۱۲، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۳۳. همان، ص ۱۴، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۳۴. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱.
۳۵. همان.
۳۶. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱.
۳۷. همان.
۳۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۳۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۶.
۴۰. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱۰.
۴۱. سند شماره ۲۸۷۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۲)، ۱۳۵۹/۲/۲۹.
۴۲. سند شماره ۲۸۷۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن ۲) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲)، ۱۳۵۹/۴/۴.
۴۳. سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۳۵۹/۲/۱۸.
۴۴. سند شماره ۳۱۶۸۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی خوزستان به شهربانی‌های تابعه، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۴۵. سند شماره ۰۳۴۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن ۲-دایره اطلاعات) به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۹/۳/۱۸.
۴۶. سند شماره ۰۵۰۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۴۷. سند شماره ۰۰۰۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۱۲/۱۳.
۴۸. سند شماره ۰۴۱۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۵۹/۲/۱۷.
۴۹. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۳.
۵۰. سند شماره ۲۷۶۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به ناحیه کرمانشاه ۰۵ (رکن ۲)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۵۱. سند شماره ۰۵۰۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۵۲. سند شماره ۲۸۷۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن ۲) ۱۳۵۹/۲/۲۹؛ و - سند شماره ۳۴۷۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استانداری خوزستان به سپاه پاسداران خوزستان (اهواز)، ۱۳۵۹/۳/۸.
۵۳. سند شماره ۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات (مدیریت اطلاعات)، شماره ۲۲، ۱۳۵۹/۲/۱۱ السی ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۵۴. همان، ص ۳.

۵۵. همان، ص ۲.
۵۶. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۳.
۵۷. همان.
۵۸. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۱۶، ص ۲.
۵۹. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۶۰. سند شماره ۰۵۰۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۶۱. سند شماره ۰۵۰۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۶۲. سند شماره ۰۵۰۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی، شماره ۲۳، از معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا (مدیریت اطلاعات) ۱۳۵۹/۲/۱۳ الی ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۲.
۶۳. سند شماره ۰۵۰۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - دایره عملیات و اطلاعات) به دفتر ریاست جمهوری - وزارت کشور - دفتر امور انقلاب - تیمسار ریاست سماجا، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۶۴. سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.
۶۵. سند شماره ۰۵۷۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی، معاونت عملیات و اطلاعات
- نزاجا مدیریت اطلاعات، شماره ۲۵، ۱۳۵۹/۲/۱۵ الی ۱۳۵۹/۲/۱۶، ص ۱.
۶۶. سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۳.
۶۷. سند شماره ۰۰۰۶۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۲/۱۴.
۶۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۳.
۶۹. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۳.
۷۰. سند شماره ۰۵۰۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۴.
۷۱. سند شماره ۰۵۰۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۲/۱۲.
۷۲. سند شماره ۰۵۰۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن گرام از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۲/۱۳.
۷۳. روزنامه نامه مردم، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۷۴. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۵، ص ۹.
۷۵. روزنامه اطلاعات، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۱۱.
۷۶. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۴، ص ۳.
۷۷. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۲.
۷۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۱۳، ص ۱.
۷۹. همان، ص ۲.
۸۰. صحیفه امام، پیشین، صص ۲۶۹ و ۲۷۰.